

העלון יוצא לעילוי נשמת מדיאנה נגי'מה בת חנינה לבית זזאן ע"ה, ובעלה מיקי קץ כצאני בר רחל ע"ה

בית נאמן

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 21:30

מוצאי שבת פרשת "צבאים", כ"ט אלול התשע"ח

נושאי השיעור:

- א. עניית אמן וכדומה על סליחות דרך הלויין. ב. התרת נדרים דרך הלויין. ג. מעוברות מניקות וחולים ביום הכיפורים. ד. הרמזים שיש בקולות השופר. ה. לקבל קבלה טובה בזמן תקיעת שופר.
- ו. הרגש שבפיזיטים מביא לידי בכי. ז. לדבר רק טוב בכל מצב.

ניתן לישמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

יענה אמן. אבל יש תשובה גם על זה, שאמנם עבר תוך כדי דיבור אבל זה לא ניכר, שהרי אדם עונה מיד ברגע ששומע את הקדיש. והדין הזה שאין לענות אם עבר זמן "תוך כדי דיבור" נאמר רק אם שמע ולא ענה בזמנו עד שעבר הזמן. אבל כאן שבאותו רגע ששומע הוא עונה מיד, א"כ אין חשש בזה.⁴

מורי ורבותי, שמענו דברים יפים מאד (ממרן הראש"ל הרב שלמה משה עמאר שליט"א)¹, ואני אדבר רק מה שנוגע להלכה.

עניית אמן וכדומה על סליחות דרך הלויין

א. נשאלתי אם יכולים לענות אמן וי"ג מדות וכדו' כאשר שומעים את הסליחות דרך הלויין? פעם הרב עובדיה ע"ה (שו"ת יביע אומר ח"א חאו"ח סימן י"ט אות י"ח) כתב שלא עונים על זה, והביא את זה מהרב שלמה זלמן אוירבך ע"ה (ועיין שו"ת מנחת שלמה ח"א סימן ט') ועוד חכמים אחרים, שאמרו שהקול הזה לא קול אדם בכלל, אלא קול "ממברנא" (המכשיר נקרא ככה) ושומעים קול של מתכת. וגם בספר המנהגים של חסידי חב"ד, כתוב למעלה הלכות, ובשולי העמוד הערות, והכל של האדמו"ר מליובאוויטש בכבודו ובעצמו, והוא ג"כ אומר שם שזה קול ממברנא. אח"כ הרב ע"ה (שו"ת יחוה דעת ח"ג סימן נ"ד) הביא תשובה על זה בשם הרב משה פיינשטיין ע"ה (שו"ת אגרות משה חאו"ח ח"ב סימן ק"ח), שאמנם זה קול ממברנא אבל הקול הזה בא מכח בן אדם, ולכן אפשר לענות על זה. אבל הרב כתב עוד תשובה בשו"ת יחוה דעת (ח"ב סימן ס"ח), שאפשר לענות על הסליחות דרך הלויין.

אין ענין לצאת ידי חובה בסליחות וקדיש

ג. ואם נאמר שלא יוצאים ידי חובה בזה, הרי בסליחות לא אכפת לי לא לצאת ידי חובה, וכי אמן זו חובה?! בליל פסח אומרים "שבכל הלילות אין אנחנו חייבין לטבל אפילו פעם אחת, והלילה הזה שתי פעמים", כלומר בלילה הזה ליל פסח חייבים לטבל שתי פעמים. והגמרא (פסחים קט"ז ע"א) אומרת "חיובא לדרדקי"?!, הרי כל הדין שמטבלים בכרפס פעם ראשונה זה בשביל שישאלו הילדים: מה כל הטיבולים האלה? וא"כ זה לא נקרא חיוב. לכן גם כאן אנחנו לא יוצאים ידי חובה, כי זה לא לקידוש וכדו' אלא רק שומעים סליחות בלבד, ולכן מותר לענות על זה. וגם אדם ששומע קדיש של הסליחות בלויין, אין עליו חובה לומר קדיש, אלא הוא שומע קדיש ועונה על זה, ואין כלום בזה.

גוי או טיגוף ויותר מכדי דיבור לא נחשב הפסק בזה

ב. מרן בבית יוסף ובשלחן ערוך (סימן נ"ה ס"כ) כותב: אם היו עשרה אנשים במקום אחד ואדם אחד אומר קדיש וקדושה, אפילו מי שאינו עומד עמהם יכול לענות אחריהם. ויש אומרים שצריך שלא יהיה מפסיק דבר שאינו נקי או עבודה זרה (המלים או עבודה זרה לא מדויקות, וצריך לומר "או גוי")². וא"כ כאשר אתה נמצא בבית ומישהו אחר נמצא בבית הכנסת, ובאמצע יש גוי מוכר "בייגלה", אתה לא יכול לענות אחריו אמן, כי יש הפסק ביניכם (אבל אם הגוי בעצמו נמצא בבית הכנסת ויש שם מניין בלעדיו, הוא בטל כלפי המניין). והרי כאן מהקול של הלויין עד שמגיע לאזני בני אדם במרחק יש הרבה גוים או טיגוף. אבל הרב עובדיה עונה על זה, כי השומע קדיש או קדושה אינו רואה הטיגוף. ועוד ראיתי סברא בשם הגרא"י קוק בשו"ת אורח משפט (חאו"ח סי' כ"ב) דכיון שהרדיו או הטלפון משמרים את הקול בתוך המכוונות, הרי זה נחשב כאילו אין הקול עובר כלל במקומות אחרים. ע"ש. והוא הדין לנדון דידן. אלא שיש עוד בעיה אחרת בזה, כי מזמן שאדם אומר קדיש עד שהקול מגיע לאזני השומעים במרחקים, בירושלים או בכל מקום אחר, זה לוקח זמן יותר מכדי דיבור³ ואין

ההלכה למעשה בזה

ד. לכן אפשר לענות הכל. ואם אדם רוצה לחשוש, שלא יענה על זה, אבל יותר טוב לענות. זו דעתו האחרונה של הרב, והנה המסקנא שלו בסוף התשובה שם: **השומע סליחות וי"ג מדות דרך הרדיו בשידור חי, עונה אמן וי"ג מדות. אבל השומע קידוש או מקרא מגילה מהרדיו⁵, אינו**

שבכל שניה יש שלש מלים, וא"כ תוך כדי דיבור זה שניה אחת. ולפ"ז כאן עברו כדי דיבור עשרים פעם.

4. פעם היה זקן אחד רבי ברוך חורי ז"ל, שהיה צדיק גדול והפיץ ספרי תהלים וחבורות, אבל היה מבוגר מאד (חיל למעלה ממאה שנה), וכשבא אצל רבי מיכאל נמני ז"ל באמריקה, היה שומע את הציבור עונים אמן והוא עונה אחריהם, אפילו שהוא לא שומע בדיוק את החזן, וכבר החזן המשיך לברכה הבאה. שם רואים שעבר זמן כדי דיבור, כי החזן כבר גמר את הברכה ואולי התחיל לברכה אחרת, ואין אפשר לענות אמן! אבל כאשר אדם שומע ברכה ומיד באותו רגע עונה אמן, אין חשש בזה. [הבן שלו (של רבי ברוך ע"ה) רבי משה חורב זצ"ל היה גאון אדיר, וזוכר כל המקורות בעל פה בצורה נפלאה ממש, נביא פלוני פרק פלוני ופסוק פלוני, מה רש"י פירש שם וכדו', באיזו מסכת באיזה דף ובאיזה עמוד. פעם הרב יוסף בא-גד יבדל לחיים אמר לי שצריך לזכור את המסכת והדף והעמוד והשורה, אמרתי לו: זה יותר מדי, מספיק מסכת דף ועמוד. הרמב"ם כתב ספר "מדע", וזה ראשי תיבות מסכת דף עמוד, ואם תוסיף אות שי"ן יהיה דעש... מה הדעש הזה?].

5. איך אפשר בכלל לשמוע קידוש בליל שבת מהרדיו?! אולי אם תהיה מציאות כזאת של רדיו שאין בו חילולי שבת, ואיני יודע איך יתכן הדבר הזה. [ועיין למרן שליט"א באור תורה טבת תשמ"ה סימן מ"א (בענין שומע תקיעות דרך הרדיו), דמיירי בתוקע להוציא את כל השומעים אותו, ונשמע קולו גם בשידור של גוים שלא על דעתו, והשומע שמע שידור זה בבית שכנו הגוי. ומרן הראש"ל ע"ה ביחו"ד שם (סוף עמוד רנ"א) כתב בשם ספר הלכה למשה (סימן ו']

1. הערת המערכת: דברי מרן הראש"ל שליט"א הובאו להלן בעלון הנוכחי.
2. זו בעיה של הצנזורה, שמגוי עושים עכו"ם ומעכו"ם פותרים עבודה זרה, ובלבלו לנו את המח. בספר ארץ חיים סתהון (בשלחן ערוך שם) כותב שבשלחן ערוך דפוס ישן כתוב "כותי". וגם בן איש חי (ש"א פרשת ויחי אות ז') כתב עכו"ם.
3. פעם כתבתי שזה לוקח כמה דקות (מקור נאמן ח"א סימן שט"ו), ותלמיד חכם אחד כתב לי שזה עשרים שניות. אבל גם בזה עבר זמן של תוך כדי דיבור, כי תוך כדי דיבור זה אמירת שלש מלים "שלום עליך רבי", וכמה זמן צריך לומר אותם? שניה אחת. החפץ חיים (תורת הבית פרק ב'. שבוע שעבר היה יום ההילולא שלו) אומר שאדם יכול להגיד מאתיים מלים בדקה אחת (ויש אומרים מאה ושמונים מלים). זאת אומרת

עיצוב גרפי: תא"ל 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:06	19:16	19:58
18:23	19:18	19:55
18:12	19:18	19:54
18:23	19:18	19:55

לקבלת העלון: baif.neheman@gmail.com

כל הזכויות שמורות ל"ע"ה
מכון אור צדיקים
של "מסעות
חכמת החיים ברכיה

עורכים: הר"ג אביחי סנדון, שלום דרעי, משה דאדא שליט"א
עריכה וביקורת: הר"ג רבי אלעד עידאן שליט"א

מעוברות ומניקות חייבות להתענות ביום הזה (ש"ע סימן תר"ז ס"א). אבל לפעמים יש סיכון בזה, או שהמניקה נותנת לתינוק מים במקום חלב, או שהמעוברת מתחילה ללדת לפני הזמן בחודש הששי וכדו', ובגלל התענית היא לא יכולה לעמוד בהריון ועלולה להפיל. וידוע שכל שנה שומעים על הרבה לידות באותו היום של התענית, אבל זה לא דבר טוב כי זה בגלל שאין להם כח. לכן יש דרכים שיכולים להקל על המעוברות והמניקות. הדרך הראשונה, לקחת "קלי-צום", וזה טוב גם לאנשים בריאים שקשה להם. פעם אני זוכר שלא היה לנו את זה, ואחרי מוסף מגיע זמן מנחה והאדם נחלש. לכן קלי צום עוזרים הרבה. אבל יש כאלה שזה לא עוזר להם, ואדרבה גורם להם כאבים. לכן הדרך השנייה, לקחת "שקדיה". כי יש בשקדים כל הדברים המזינים בעולם, והשקדיה הזאת עושה טוב לאדם⁹. למה אני אומר את זה לפני ראש השנה? כי צריך לקחת את זה לא יום אחד אלא שבעה ימים לפני הצום, לכן כבר לפני ראש השנה צריך לקנות שקדיה בחנות טבע, וכל יום לאכול כף מזה. זה לא מזיק ולא מפריע, ואדרבה זה מעודד ומחזק את האדם. דבר נוסף בזה, לא לאכול מאכלות חריפים וחמוצים בסעודה מפסקת, וגם לא לאכול דגים (אבל אפשר לאכול בבוקר. עיין בספר בא"ח ש"א פרשת וילך אות א', ובהערות מרן שליט"א שם).

"וחי בהם" - ולא שימות בהם

ז. אבל אם האשה צריכה עזרה עם הילדים וכדו', הבעל צריך לחשוב עליה ולעזור לה בצום¹¹. תמיד צריך לחשוב על בן אדם. פעם הרב עובדיה ע"ה בשעת הנעילה ביום כיפור, שמע שאשה התעלפה בעזרת נשים, ואמרו לו: עוד מעט יוצא הצום וניתן לה לאכול, אמר להם: אין דבר כזה עוד מעט, תביאו אמבולנס מיד. הרב אמר ועשו ככה. בא אמבולנס ובדקו אותה, ואמרו שאם היו מחכים עוד כמה דקות היא הייתה הולכת מהעולם. לכן אל תעשו חומרות בדברים בטלים, והרי זה הדין "וחי בהם ולא שימות בהם" (יומא פ"ה ע"ב). ואפילו בחור בן שלש עשרה צריך לזהר ע"ה (שור"ת שואל ח"ד סימן כ"ז) כותב על עמו: הייתי בגיל קרוב לבר מצוה וצמתי בכיפור, אבל במנחה הרגשתי כ"כ לא טוב, עד שכולם מתפללים ואני לא יכולתי לדבר. לקחו אותי הביתה ונרדמתי עד הערב, ובבסי נסים נשארת בחיים. ולכן אדם צריך להסתכל ולהשיג על הילד, לראות אם הוא צריך משהו בצום¹². צריך לשים לב לכל הדברים האלה.

חולה שצריך לאכול לשיעורין

ח. אבל יש כאלה שמותר להם לאכול לשיעורין. כמה זה לשיעורין? הרב ע"ה (חזון עובדיה - ימים נוראים עמ' רצ"ז) כותב שְהַאֲכֹל כמו לחם וכדו' זה 9. ויש רמז נפלא בפרשה שקוראים במנחה של כיפור: "ושמרתם את כל חקתי ואת כל משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" (ויקרא י"ח ה), והגמרא (יומא פ"ה ע"ב) אומר וחי בהם ולא שימות בהם, למה? כי לפעמים אדם מגיע לגיל מסוים שבמנחה הוא לא יכול לעמוד בצום, אז אנשים אומרים לו שחכה עוד שעותיים-שלוש שעות, לכן התורה אומרת "וחי בהם". ועשיית גימטריא בזה: "וחי בהם" גימטריא שבעים ואחת, לרמז שאדם המגיע לגיל הזה כבר קשה לו לעמוד בצום.

10. רבי אברהם הכהן ע"ה (הוא היה בצפאקס ואח"כ רב בתלפיות, וכתב ספרים יפים מאד כמו קרית ארבע ומלל לאברהם ויעיר קנו) כתב שיש בשקדים ברזל וויטמין סי (C) ובי (B) ועוד רשימה ארוכה, וסיים: "אכלו שקדים ותהיו בריאים" (ארץ נושבת עמ' ס"א). ואני לכל דבר מוצא רמז בתורה: "שוב אשוב אלך כעת חיה והנה בן לשרה אתנך" (בראשית י"ח י), אשוב ראשי תיבות אכלו שקדים ותהיו בריאים. מה הקשר? אברהם אבינו אמר: אני חלש ואיך יוולד לי בן בגיל מאה? וגם שרה חלשה. לכן הפסוק אומר להם: אל תדאגו, תאכלו שקדים ותהיו בריאים...

11. פעם היה מעשה באשה שהיו לה ארבעה ילדים והיא בהריון, וביום כיפור הרפואה שהיתה צדקת לא ידעה מה לעשות לה, ואמרה לה: תלכי לרבנים שיגידו לך, אולי ימצאו דרך שתוכלי לעמוד בזה, והיית שמחה אם יגידו שמותר לך לאכול בצום, כי את לא תוכלי לעמוד בזה. היא שמעה שהרפואה מסופקת, ולא ידעה מה לעשות עם זה. שלחה שאלה, ואמרתי לבעלה: ביום כיפור אתה לא חייב ללכת לבית הכנסת, תשב בבית על ידי אשתך, ואם היא צריכה יעזרה עם הילדים תעזור לה, העיקר שתעבור היא והעוברים שבמעיה את הצום בשלום. וככה היה, שהיא ילדה בשעה טובה ומוצלחת, בבריאות ונחת.

12. פעם היו ילדים שרצו לךמות את הרב ע"ה, וביום כיפור הרב שואל את אחד הילדים: בן כמה אתה? והוא עונה לו: בן אחת עשרה, אמר לו הרב: אתה לא בן אחת עשרה, ושאל את אבא שלו: בן כמה הבן שלך? ענה לו: בן שמונה. חזר ושאל את הבן: למה אמרת לי בן אחת עשרה? אמר לו: אם אניך לך את האמת תגיד לי לאכול עכשיו, ואני רוצה לצום. אמר לו הרב: אסור לך לצום, תלך לאכול ואל תתחכם יותר מדי. לכן כתוב בקהלת "אל תתחכם יותר למה תשומם" (ד' ט"ז), למה תהיה משועמם, תשמע מה שאומרים לך.

יוצא ידי חובה, שחייב לשמוע מפי אדם בר חיובא ולא דרך גלי האתר, ולשומעים יעם ועליהם תבוא ברכת טוב. לכן זה הדין לגבי הסליחות.

התרת נדרים דרך הליון

ה. גם לגבי התרת נדרים אין בעיה בזה, וכי בהתרה הזאת אנחנו מתירים נדר ממש? הרי אי אפשר להתיר נדר ממש בהתרה הזאת, כי הנודר חייב לבוא לפני הרב או שלושה תלמידי חכמים, וצריכים לשאול אותו: מה נדרת? אין נדרת? האם אתה מתחרט? ואח"כ מוצאים לו פתח מתוך חרטה, ומתירים לו בתנאים מסויימים. לכן לא סומכים על התרת נדרים הזאת. למה עושים את זה? שאם אדם נהג מנהג שלש פעמים וכ"ש יותר, ואח"כ רוצה לחזור בו מזה, יכול לסמוך על התרת נדרים הזאת, כי מנהג זה לא נדר ממש אלא מדרבנן, ולכן מקילים בו הרבה קולות, שלא צריך לפרט את המנהג ולא צריך כלום. ולכן כאן מה נפשך, אדם שומע בליון התרת נדרים שאומרים "ולנפשינו ולנשינו ולבנינו ובנותינו", ויוצא ידי חובה בזה. ויכולים להוסיף גם "ולכל השומעים אותנו דרך הליון, מותרים לכם מותרים לכם מותרים לכם". ואל"כ מחר יצטרך לקחת את כולם לבית הכנסת לתפלה והתרת נדרים. ובפרט שאנחנו לא עושים התרת נדרים בשלושה (והרב עובדיה ע"ה עושה ככה)⁶, אלא בדרך כלל עושים עשרה בבית הכנסת⁷, למה? כי יש דבר מסויים שצריך עשרה להתיר אותו, וזה "נידוהו בחלום צריך עשרה להתירו" (יו"ד סימן של"ד סעיף ל"ה), שאם אדם ראה בחלום שהוא מנודה, משמע שבשמים נידו אותו וזה לא פשוט. והיו חכמים גדולים בגמרא שעשו משהו חורג מהגבול בזה⁸, ובני אדם בדורנו הרבה פחות מהחכמים של הגמרא, לכן כדאי שיעשו את זה, ותמיד יהיו עשרה מתירים. לכן מי שישמע את זה דרך הליון, יכול לענות את הכל, ולקרוא כל הנוסח יחד עם הציבור.

לקחת קלי-צום ושקדיה לפני כיפור

1. עוד מעט יום הכיפורים, "יום אדיר בימי שנה", ויש בו דין מיוחד שגם

ס"ק ע"ב), ששמע קידוש מחבירו דרך הרדיו שהוכן על ידי שעון אוטומטי (אע"פ שאינו רשאי לעשות כן לכתחילה). ע"כ.
 6. הוא יכול לעשות התרת נדרים אפילו באחד, כי יחיד מומחה יכול להתיר נדרים (ש"ע יו"ד סימן רכ"ח ס"א). ולמעשה לא עושים את זה. אמנם הרמב"ם (פ"ד מהלכות נדרים ה"ה) הביא את זה, אבל הרא"ש (נדרים פ"ג ס"ג) כתב שאין יחיד מומחה בדורנו רק רב נחמן. וכי יש לנו כמו רב נחמן בדורנו?! (בכורות י"ז ע"א). אבל הרמב"ם כתב את זה, ומשמע שיכול להיות יחיד מומחה בכל התורה כולה.
 7. העשרה המתירים יושבים והשאר המבקשים התרה עומדים, ואח"כ העומדים יושבים ומתירים ליושבים לפניו, כי מי שמתיר צריך להיות יושב ומי שמבקש התרה צריך להיות עומד. לכן אם בבית הכנסת יש שלושים איש, רק עשרים מהם יבקשו התרה בתחילה כדי שישארו עשרה שיתירו להם.
 8. הגמרא (תענית כ"ד ע"ב) מספרת על חכם אחד שפעם "אירא הורמיז" המלכה של פרס, שלחה אליו: בני אומר שהתפלות שלכם על הגשמים זה דברים בטלים, כי אתם מתפללים בחודשים שבת ושבת, והרי כבר יש גשם בתקופה הזאת ומה אתם עושים בזה?! בוא נראה אם תוכלו להוריד גשם בחודשים תמוז ואב. הוא חיב להראות שהתפלה מתקבלת גם בחודשים האלה, מה עשה? ישב והתפלל לה' שיוריד גשם, אבל לא יורד כלום. אח"כ אמר: רבוננו של עולם, "באזינו שמענו אבותינו ספרו לנו פועל פעלת בימיהם בימי קדם" (תהלים מ"ד ב), ואנו בעינינו לא ראינו. מה הוא התכוין? שמואל הנביא אמר לישראל "הלא קציר חטים היום" (שמואל א' י"ב ז'), כלומר היום לא יורד גשם, "נקרא לה' ויתן קולות ומטר" (שם). וככה היה. לכן אמר אותו חכם לה': אני לא מגיע לשמואל הנביא, אבל מה יגידו אומות העולם?! והנה הוא אמר את זה וירדו גשמים. בלילה אביו בא אליו בחלום, ואמר לו: אתה ציערת את השמים, וואי מחור היא תבקש ממך להביא את השמש בלילה ואת הלבנה ביום? וכי אתה רוצה להפוך סדרי בראשית?! לא עושים דבר כזה. אתה כביכול הטרחת את העליונים להביא גשם בקיץ, לכן העונש שלך שהמלאכים התחננוים (השדים) עומדים לפגוע בך, תיזהר מזה. הוא קם ממטתו והחליף מטה אחרת. אבל המלאכים ההם לא רואים, "עינים להם ולא יראו" (תהלים קט"ו ה), ובאו למטה הרגילה שלו ודקרו אותה בסכינים. הוא קם בבוקר וראה כל המטה דקורה בסכינים. מי אמר שהדבר הזה גרם לו לנידו? הגמרא במקום אחר (חולין קל"ג א) אומרת "פלוגי נזוף הוה", כלומר הוא נזוף מן השמים, ורש"י אומר שהסיבה לזה בגלל שהטריח את העליונים. לכן אם אדם מתפלל יותר מדי, במקרים מסויים צריך לשקול אולי באמת לא צריך להתפלל יותר. פעם הבבא סאלי ע"ה שאל את רבי יששכר מאיר ע"ה אם יש לו ילדים, ואמר לו שאין לו עדיין, אז אמר לו הבבא סאלי: אני אתפלל עליך שיהיו לך ילדים, אמר לו: אל תתפלל, אם ה' לא נתן הוא יודע מה שהוא עושה, ואני לא דורש בכח. זו תקיפות של הליטאים שיהיו בריאים, ואפילו שבבא סאלי יכול להתפלל ולעשות נסים ומופתים בשמים ובראץ, הוא לא רצה את זה, ומה שה' נתן זה מבורך, זה הכל.

הטעם של הרמב"ם לתקיעת שופר

מה הטעם של תקיעת שופר? הרמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה ה"ד) כותב: **אע"פ שתקיעת השופר גזירת הכתוב היא, רמז יש בה, עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם.** הרמב"ם יש לו כלל שהאגדה לחוד וההלכה לחוד, ולכן לא כתב את זה בהלכות שופר אלא בהלכות תשובה, כי אם יכתוב את זה בהלכות שופר נחשוב שהמקור לזה מהגמרא או מהמדרש, אבל באמת הרמב"ם אמר את זה מדעתו, ולכן כתב "רמז יש בה" ולא כתב את זה בהלכות שופר. בזמן הנוודע ביהודה היתה תסיסה גדולה מאד, כי השבתאים הרשעים לקחו את הזוהר ועשו ממנו "מטעמים" לכל הדמיונות שלהם¹⁷, והרבה עסקו רק בקבלה, ועזבו את הפשט את התורה ואת ההלכות, וכל העבירות הפכו למצוות. מטורפים, מה נעשה להם?! ואם תאמר להם דבר של קבלה הם משתגעים. **לכן הנוודע ביהודה ראה שאומרים "לשם יחוד", והורה לא להגיד את זה, וכשאמרו לו שיש כוונות בשופר אמר להם: זה לא בשבילכם (ש"ת נודע ביהודה קמא חיו"ד סימן צ"ג).** והיה שואג לפני תקיעת שופר **"רחמנא אמר תקעו"**. מאיפה לקח את הביטוי הזה? בגמרא (ראש השנה דף ט"ז סוף ע"א): אמר רבי יצחק, למה תוקעים בשופר? והגמרא שואלת: מה הפירוש למה תוקעים?! **רחמנא אמר תקעו!** אלא הכוונה למה תוקעין ומריעין כשהם יושבים ותוקעין ומריעין כשהם עומדים? והגמרא עונה: **כדי לבלבל את השטן. אפשר לשאול על הפרטים של המצוה, אבל על המצוה גופא לא שואלים שאלות.** לכן הרמב"ם אמר: איך אעשה נגד הגמרא ואכתוב שתקיעת שופר היא לרמז עורו ישנים משנתכם?! ולכן כתב שתקיעת שופר היא גזירת הכתוב ויש בה סודות שידועים לבורא עולם, אבל יש בה רמז של "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם".

הטעם של היעב"ץ לתקיעה ולתרועה

יא. הגאון **יעב"ץ ע"ה** (בסידור שלו בתקיעת שופר) כתב עשרה טעמים של רב סעדיה גאון על מצות שופר ע"פ הפשט, והוסיף עליהם שני טעמים. **הטעם הראשון הוא על התקיעה "התקיעה היא התעוררות להקיץ נרדמים מפשעים ואשמים"**¹⁸. וזה בדיוק הטעם של הרמב"ם, "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם": התעוררות זה "עורו", להקיץ נרדמים זה "ונרדמים הקיצו", מפשעים ואשמים זה המשך דברי הרמב"ם שם. אבל על **התרועה היעב"ץ** (שם) כתב טעם אחר, **שגונחים ומייללים על הימים שהלכו בחושך.** אדם מגיע לגיל מסוים, וחושב: אילו הייתי עכשיו בן שש-שבע שנים, הייתי עושה הרבה דברים טובים, אבל לא עשיתי כלום. והוא נאנח

נמצא ומשגיח. לכן צריך לקרוא וללמוד את הדבר הזה. וספר חובות הלבבות מאד מחזק את האדם בזה. **הרב שלמה עמאר שליט"א כתב ספר "בחסדך בטחתי"**, פירוש על שער הבטחון של חובות הלבבות. שער הבטחון זה עשרה דפים פחות או יותר, והוא עשה לנו ספר שלם על זה. כדאי לקרוא אותו, כי הוא מחזק את האדם, ומביא שם סיפורים אישיים ודברים יפים מאד. **ובלי נדר בעשרת ימי תשובה כל יום נקרא קצת.**

17. הם לא היו מאמינים באלוקים שברא את העולם, אלא שהוא ברא "מצוי" אחד ולו אנהו מתפללים, כלומר לא מתפללים לבורא עולם אלא לנמצא שנמצא ממנו, מה הטייפוף הזה?! ועוד כתבו ספר כוונות בקריאת שמע "רזא דמהימנותא", אבל כל הכוונות שם שקר. אחד שהיה בשיטת שבתאי צבי, הלך לכמה חכמים ונתנו לו הסכמה על הספר הזה, אבל כשהגיע לאמסטרדם, הגאון בעל "חכם צבי" ראה את הספר הזה והבין שהוא שבתאי, כתב נגדו ונלחם בו הרבה. אח"כ הלך אותו אחד לרב ספרדי שהיה שם, ואמר לו: אתה יודע למה החכם צבי נלחם בי? כי הוא אשכנזי ואני ספרדי והוא שונא אותי. היה רעש גדול באמסטרדם על זה, והחכם צבי הוכרח לברוח משם. הבן שלו היעב"ץ היה בגיל שש שנים, וסיפר על אותו הזמן: אבא לקח אותי ואת האחים שלי בספינה רעועה, עד שהגענו למקום

אחר ונתנו מכל הצרות האלה (ספרו תולדות רבנו צבי הירש אשכנזי עמ' ט"ו).
18. השפה של היעב"ץ יפה מאד וחרוזית כמו של ספרדי, כי הספרדים בזמנו היו כותבים כל הזמן בחרוזים, אבל היעב"ץ עולה עליהם שאין אצלו מלים שונות מלשון הפוסק, אלא הוא לוקח פסוקים שלמים משובצים זהב וכותב אותם. **הרב חיד"א שתמיד רגיל בשפה הזאת, כתב על הגאון יעב"ץ שלשונו "כנהר שאינו פוסק"** (שם הגדולים בערכו). ולפעמים הוא כותב חרוזים מיוחדים במינם. כשרוצה לבזות אדם שבתאי כותב לו "המעור הגדול" במקום המאור הגדול... וכל מיני דברים כאלה שכולם עקיצות נגד האיש הזה, כי הוא היה חריף מאד, ומי שאומר דבר לא בסדר הוא אוכל ובלוע אותו. אנחנו היום לא עושים ככה, מה תרויח לבלוע אנשים?! בסוף גם הם יבלעו אותך. **הרב קאפח ע"ה** היה מדברים עליו הרבה, והוא אמר: אני לא עונה להם, כי כמה שתענה להם הם יענו לך עוד יותר גרוע, לכן "פה שתיקה לחכמים" (פסחים צ"ט ע"א). אבל היעב"ץ לא אכפת לו מזה.

30 גרם, והשתיה כמו מים או כל משקה אחר זה 40 גרם¹⁹. אבל יש כאן חוסר דיוק, כי **לא הולכים אחרי המשקל אלא אחרי הנפח.** והרב בעצמו (שו"ת חזון עובדיה ח"ב עמ' תקי"ח)¹⁴ הביא עשרות פוסקים שכל השיעורים נמדדים ע"פ הנפח ולא המשקל¹⁵. והרי הנפח והמשקל לא דומים ביניהם. חכם מבני ברק רבי חיים ביניש כתב ספר על זה, והוא כותב שם שבקררר וחצי יש נפח של 30 סיס"י (או 30 מ"ל), כי הוא מדד ובדק את זה (וכל הספר כולו בנוי על המדידות האלה). **לכן כאשר חולים אוכלים בכיפור אוכל כמו לחם וכדו', צריך לראות שהנפח לא יעבור 30 סיס"י.** אם הוא אוכל קרקר, אפשר לתת לו קרקר וחצי כל עשר דקות. ואם הוא רוצה משהו אחר, אפשר לתת לו שתייה שיש בה גם תזונה וגם ריון, חלב או מיץ ענבים, כי גם מיץ ענבים מרוה ומזין.

מתי שיש סיכון לעובר

ט. פעם היתה אשה אחת ממרסיי שעשר שנים לא היו לה ילדים, ובאו לכאן ומצאו רופא מיוחד וב"ה נפקדה. זה היה בימי הקיץ, וכשהגיע כיפור הרופאים בדקו אותה ואמרו לה: **אם תצומי בכיפור כל מה שפגינו ילך לטמיון** (כמו שאומרים בערבית: "אלדי גלגא אלפל ירגיע צוף", כל מה שטוינו יחזור להיות צמר כמו שהיה), את מחכה עשר שנים לילד ועכשיו הכל ילך ח"ו?! ולכאורה הדין שמעוברת צריכה לצום. **אבל במקרה כזה שיש סיכון לעובר, מצאתי דיוק במשנה ברורה** (סימן תרל"ז בשער הציון אות א') **שמותר להקל בזה. אח"כ מצאתי את זה בהלכות גדולות** (הלכות יום הכיפורים), וראיתי שככה פסק חזון עובדיה (עמ' רפ"ז), והביא שגם הרב **אורבך** (הליכות שלמה מועדים עמ' פ') כתב ככה. **לכן אמרתי לה שתשתה לשיעורין.** הרופאים אמרו לה שצריכה לשתות כל דבר שיש בו תזונה, למשל מיץ ענבים או מים עם סוכר. **וא"כ השיעור הוא כמו שתיה עד 40 סיס"י כל עשר דקות** (ואפשר לקחת בקבוק של תינוק ולמדוד את זה). וב"ה הכל היה בסדר, ואחרי זמן ילדה בת בשעה טובה, והיא נישאה. **אדם שמח כשיש תוצאות טובות למעשים שלו!**

13. כדי לזכור את זה עשיתי סימן יפה מאד: "לחם" מתחיל בלמ"ד זה **שלושים, מים** מתחיל במ"ם זה **ארבעים.**

14. אני זוכר את המקור כי הרבה פעמים הזכרתי את זה.

15. וראיה לזה, כי שיעור חלה זה ארבעים ושלוש ביצים (עי' ש"ע י"ד סימן שכ"ד ס"א), ואם נלך אחרי המשקל הרי ביצה זה חמשים גרם בערך, וכפול ארבעים ושלוש עברת שני קילו, והרי זה לא ככה כי שיעור חלה זה בערך קילו ושש מאות גרם (עיין שו"ת יחווה דעת ח"ד סימן נ"ה ובקובץ ויען שמואל ח"ח סימן י"ט), למה? כי הולכים אחר הנפח. וזה מוסכם לכל הפוסקים, הרמב"ם הוא הראשון שאמר את זה (פירוש המשניות חלה פ"ב מ"ו ועדיות פ"א מ"ב), ואחריו כל הפוסקים (ועיין בחוברת אור תורה אייר תשד"מ סימן פ"א אות ב'), ותמוז תשס"ט סימן ק"ה אות א').

16. פעם לפני עשרים וחמש שנה ויותר, היה אחד בבני ברק שאשתו כל הזמן היתה מפלת, והפילה שלוש-ארבע פעמים. אמרתי לו: יש סגולה שמובאת בכף החיים (סימן רפ"ח אות פ"א) למכור את העובר, **ואם כן אני אקנה ממך את העובר.** התפלל: מה הפירוש? העובר לא יהיה שלי?! אמרתי לו: אל תפחד הוא יאשר שלך, רק שהוא כאילו ששום על שמי, לכן תקח שני שקלים ואני קונה את העובר הזה, מה אכפת לך? אחרי כמה זמן בא אלי, ואמר לי שהיא מאושפזת בבית חולים (או שהיתה בבית) ומצב ההריון לא טוב, אמרתי לו: **תעשה תיקון כרת בלילה, ולא צריך לעשות רעש מזה, אלא אתה לבד בבית תשאר עד כל הלילה, תקרא כל התהלים ותלמד הלכות מספר הרמב"ם שכתב הרב חיד"א** (יוסף בסדר סימן ב'), **בבוקר תתפלל בהנץ החמה, ובברכת רפאנו תזכיר את אשתך.** וככה עשה. למחרת אמר לי שהמצב נהיה טוב. אמרתי לו: עכשיו תיזהר שזה לא יקרה שוב, אם היא צריכה להרים משאות כבדים, תעזור לה ואל תתן לה לעשות את זה, תשים לב לדבר הזה. וככה היה. כעבור כמה חודשים ילדה בת, ואמר לי: זאת הבת שלך. אמרתי לו: אל תדאג, זאת הבת שלך... אחרי עשרים שנה הוא כבר עבר לירושלים, והתקשר אלי ואמר: הבת שלך מתחתנת תבוא לשבע ברכות, אמרתי לו: היא שלך, "אחי יהי לך אשר לך" (בראשית ל"ג ט'), תעזוב אותי... אבל העיקר שהסגולה של כף החיים הצליחה בזה, ומאז לא הפילה יותר, כי **הדמיון פועל הרבה, וכיון שהפילה פעם אחת אז כל פעם שנכנסת להריון מפחדת מזה, לכן לא לפחד מזה.** (פעם כתבו ספר במלואי ל חמשים שנה, ואמרו לי לכתוב את הסיפור הזה, אבל אני לא יכול לכתוב על עצמי דברים כאלה, אז הם כתבו את זה שם לבד, אבל כתבו שם שזה היה בן ואני הייתי סנדק. אבל זה לא היה בן ולא הייתי סנדק, אסור לשקר. כי זה היה בת ולא הייתי סנדק, הכל מותר חוץ משקר). אדם צריך ללמוד בטחון. כי לא די לומר "אני מאמין", אלא **תאמין שבכל דבר אתה מושגח מן השמים, ומסתכלים עליך עוזרים לך ואוהבים אותך.** ואם אין לאדם דבר כזה, לא שווה כלום, כי הוא חולם בהקיץ. לכן צריך להאמין שהקב"ה

בזכותך! עוד אנשים יזכו ללמוד ב'בית נאמן' <<

כתוב בתפלה "את יום הזכרון הזה את יום מקרא קודש הזה", לא כתוב שם "למחול עוונותינו", למה אתה בוכה?! אפשר לבכות רק בפיוטים כי הם שוברים את הלב. כשקוראים (בסליחות וביום כיפור) את הפיוט **"יה שמע אבינוי המחלים פניך"** (שרבי פרטוש שיחיה שר) זה ממש שובר את הלב, וכ"כ נפלאים המלות שכתב רבי יהודה הלוי: **"אבינו לבניך"** - אנחנו הבנים שלך ואתה אבא שלנו, **"אל תעלם אזניך"** - אל תעזוב אותנו ביד גוים רשעים וארורים, וביד אלה שמשכיחים את התורה. **"יה עם ממעמקים, יקראו מרוב מצוקים"** - יקראו מעומק הצרות, והיום יש תלמידי חכמים שאין להם מה לאכול ואיך להתפרנס. **"אל נא תשיבם ריקים, היום מלפניך"**. אדם צריך להאמין ולהפנים את זה.

"דובר טוב לעמו"

20. צריך להקפיד ביומיים האלה במיוחד לא להוציא מפיו שום מלה רעה על יהודי. **האדמו"ר מבלז** הראשון שהיה כאן בארץ²², אחרי שראה מה שקרה בשואה, לא היה רוצה לשמוע מלה אחת רעה על יהודי. כאשר מישהו היה אומר לו: הרב שומע את האוטו שנוסע בשבת? זה הרשעים הציונים שנוסעים בשבת, הרב היה עונה לו: אל תגיד ככה, בטוח שיש שם יולדת או חולה מסוכן, אל תגיד מלה כזאת. ואם הוא אומר לו שזה לא חולה ולא בטיך, היה עונה לו: אל תדבר על עם ישראל, בודאי שיש להם סיבה לזה, וכי אתה חייב לדעת את כל הסיבות?! וכי חקרת אותם?! וכל פעם שהיה שומע משהו רע על יהודי היה מעיר על זה²³. אדם צריך לדעת שכל יהודי בפוטנציאל יכול לחזור בתשובה²⁴, ולכן לא לקלל ולא לומר דבר רע על יהודי בכלל, אלא לקבל הכל באהבה. ויש הרבה דוגמאות של תלמידי חכמים, שנזהרו תמיד שלא לכעוס. **רבי יצחק כדורי ע"ה** כשמו כן הוא, היה תמיד צוחק ומחייך, ומקבל הכל באהבה²⁵.

"השטר הזה יפרע לפני כולם"

21. היה מעשה בסבא של אבא שלי, שהיה מלוה לגוים ברבית (בג'ראב

22. אחרי השואה הוא נדד הרבה, עד שהגיע לכאן בשנת תש"ח בערך. פעם ראה יהודים ספרדים באיזה מקום (אולי בחאלב), ואמר: פעם ראשונה שאני רואה יהודי ספרדי, "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה".

23. **רבי מרדכי אליהו ע"ה** היה ג"כ עושה ככה. ביום הבחירות היה שם נייר לבן בתוך מעטפה ומכניס לקלפי, וכששאלו אותו: הרב, לאיזו מפלגה הצבעת? אמר להם: שמתי נייר לבן, אמרו לו: מה החכמה בזה? ענה להם: **אני לא יכול להעדיף יהודי על יהודי, כולם צדיקים כולם קדושים, וכל אחד אומר את האמת שבלבו, ואני לא יכול להפלות בין אחד לשני.** פעם בזמן המלחמות, כל חייל שהיתה לו שאלה בהלכה היה מתקשר אליו, והיתה מוקדנית טלפנית שמעבירה את השאלה לרב. אבל היה אסור להאריך רק החייל שואל מה עושים במקרה כזה וכזה? והרב עונה. פעם אחת העבירה לו את השאלה, ואחרי התשובה סגרה לחייל את הטלפון, אבל הרב לא ידע שזה נסגר והמשיך לברך הרבה את החייל. הטלפנית שמעה הכל עד שזלגו עיניה דמעות, **"איזה רב יש לכם, איך הוא מברך אתכם מכל הלב"**.

24. ואפילו אחד כמו יאיר לפיד יום אחד יחזור בתשובה, ואין פלא בדבר הזה. כתוב בגמרא (מגילה י"ב ע"ב) "בן יאיר" שהאיר עיניהם של ישראל. אמנם כרגע הוא לא מאיר והוא "חצי משוגע". פעם בליל שביעי של פסח כתב ב"וואצאפ" שלו: קראתי על קריעת ים סוף שעשה משה רבנו, ואני כמו משה, מה הקשר ביך ובין משה רבנו? כי משה רבנו הסתכל על העתיד, ולי יש מפלגת "יש עתיד"... ממש פלא פלאים, עתיד עתיד לגזרה שוה... הוא מתנהף הרבה "מתנהף בתחבולותיו" (איוב ל"א י"ב), פעם נגד החרדים ופעם בעד החרדים. אבל אולי יום אחד יבין שכל השניות האלה לא שוים כלום, כי הכל יעבור מן העולם, וישארו רק התורה והאמונה בלבד.

25. הוא היה כותב קמיעות, עם טבילה ותעניות וחשבון לכל אות ואות שם. ואומרים שהן קמיעות טובות מאד ואין בהם אף שגיאה אחת (בח"ל היה לנו שכן שהיה בצרפת ואח"כ הגיע לארץ, ואמר לי שהרב כדורי כותב קמיעות טובות. הוא לא היה כ"כ דתי, אז שאלתי אותו: איך אתה יודע? אמר לי שפעם אשתו חלתה במחלה והיתה מקבלת טיפול כימותרפי ומקיארה הרבה, אז הלך לרבי כדורי ונתן לו קמיע, ומאז הפסיקה להקיא. אח"כ חלתה עוד, ואמר לו הרב כדורי: אני אתן לך קמיע, אפשר שתבריאי ואפשר הפוך. הסכים. לקח את הקמיע והיא הלכה לעולמה). יום אחד אחרי כמה ימים של תעניות, כתב קמיע למישהו והוא יושב על ידו, פתאום באה אשתו הרבנית ואמרה לו: יצחק, האוכל מוכן. אמרה לו כמה פעמים ככה, אבל הוא לא ענה לה כי היה מרוכז כולו בקמיע. הרבנית הזיזה את השלחן והדין נשפך על הקמיע, "ותשבר כד על המבוע ונרץ הגלגל אל הבור" (קהלת י"ב ו'). **רבי יצחק כדורי לא עשה כלום, רק צחק ואמר לאותו אדם: היא יודעת מה שהיא עושה, כנראה עשיתי טעות בקמיע הזה. לכן היא שפכה את הדיו על הקמיע כדי שאכתוב עוד פעם הכל מחדש, היום הרת עולם**. צריך לקבל את הכל באהבה.

מזה. האנחה הזאת זו התרועה. איך היעב"ץ הגיע לזה? כי הגמרא (ראש השנה ל"ג ע"ב) אומרת שיש ספק בתרועה אם היא גנוחי גנח או ילולי יליל, לכן השברים זה כמו שאדם גונח "אה אה אה", והתרועה שלנו זה שאדם מיילל ובוכה "לו-לו-לו"¹⁹. היעב"ץ לקח את שני הטעמים האלה, ופירש שהאדם גונח ומיילל על הימים והשנים שבבזז אותם.

קנאת סופרים תרבה חכמה

יב. כל אחד ואחד מאיתנו יודע את זה, שאם למשל היה מכיר את הרב עובדיה בילדותו, היה מתחרה איתו²⁰. אם היה לנו בחו"ל דוגמא של בקיאות ופשט וחריפות כזאת, היינו מקנאים בו בדבר הזה, אבל לא היה לנו כלום, כי שם מה למדו אנשים? מתמטיקה ופיזיקה וכו' זה הכל²¹. **לכן הבן אדם מצטער מזה, ואומר: אוי, חבל שגמרתי את הש"ס בגיל מאוחר יותר.** נמצא שבטעם התקיעה הרמב"ם והיעב"ץ שוים, אבל בטעם התרועה היעב"ץ הוסיף את הטעם של גנוחי גנח וילולי יליל.

לקבל קבלה ולעמוד בה

יג. כתבו בשם הרש"ש **רבי שלום שרעבי ע"ה סגולה טובה ונפלאה מאד**, שאדם ישלים את השנה בשעה טובה ולא יקרה לו כלום, שבשעה שתוקעים בשופר יקבל על עצמו קבלה טובה, גם בין אדם למקום וגם בין אדם לחבירו. **למשל לא להעליב שום בן אדם, או ללמוד דבר מסויים דף יומי או הלכה יומית, או אדם שלא למד הלכה אלא רק שמע שיעורים, יקבל על עצמו ללמוד כל שבוע בן איש חי או חזון עובדיה. כל דבר שתלמד זו "קבלה" שתקבל עליך וזה מצויין, העיקר שתחליט בלבך ותעמוד בזה. זו זכות גדולה מאד, ואפילו שאתה לא אומר את זה הקב"ה שומע ומבין אותך.**

לבכות רק בפיוטים של ראש השנה

יד. צריכים להיות שמחים בראש השנה. יש כאלה עצובים מאד, ובתפלת העמידה של ראש השנה אתה שומע בחורים בוכים, למה?

19. מכאן ראייה קצת לאלה שעושים תרועה "לו-לו-לו". **אבל בין מי שעושה טו-טו-טו ומי שעושה לו-לו-לו-לו כולם כשרים, ולא צריך לאסוף עוד ספיקות וספיקי ספיקות בזה** (עיין בשו"ת בית נאמן ח"א תאו"ח סוף סימן ל"ו). אתם חושבים שהתורה כולה בנויה על ספיקות וספיקי ספיקות? צריך להשתחרר מזה, כי התורה ברורה ובהירה כשמש. הגדול עז שהיה תלמיד הרשב"א לפני שבע מאות שנה, כותב (בהלכות שופר פ"א): ראיתי שעושים טוטיין (זה "טוטוטו"). וראיתי שעושים בקול המתרעש (זה "לולולו"). גם זה וגם זה שניהם כשרים. יש כאלה שלומדים בישיבה מסויימת, וראש הישיבה אומר להם: אתה נוהג לו-לו-לו וכאן עשינו טו-טו-טו, מה נעשה לך? לך להורים שלך שיתקעו לך לו-לו-לו. מחר מישהו אחר ימציא תרועה חדשה, וכל היום כולו מסתובב מישיבה לישיבה, לשמוע טו-טו-טו לו-לו-לו-לו-לו-לו-לו-לו-לו-לו. אי אפשר לעשות ככה. לכן כל אחד יעשה מה שנהגו בזה, ובכולם יוצאים ידי חובה, "כל הקולות כשרים בשופר" (ראש השנה כ"ז ע"ב).

20. איך הרב למד בקיאות? אמר: הייתי בישיבת פורת יוסף, ושם למדו בששה חודשים של הקיץ חמשה עשר דף ממסכת גיטין (מהתלחה עד דף ט"ו), ולא הגיעו רק לתלחת פרק שני. יום אחד הלכתי לישיבת חברון, ואמרו לי על הבחורים שם שיה בקי בתרי סדרי נשים ונזיקין וזה בקי בתלאת סדרי מועד ונשים ונזיקין, למה אני לא אהיה כמותם?! התחלתי לתפוס את עצמי וללמוד וללמוד הרבה בקיאות. עד שבסוף עלה עליהם, והיה יודע שיטות ראשונים ואחרונים וגמרות בעל פה.

21. פעם בשיעור בעברית היה צריך להשלים הגדרות על מה שכתוב שם, והיה כתוב: מתמטיקה פיזיקה ועוד מקום למלה אחרת של שלש אותיות, האות הראשונה והאחרונה לא ידועה וכתוב X ובאמצע כתוב אות דל"ת. ולא ידענו מה הדל"ת הזאת. המורה אמר לנו שזה "מדע" ושמוחנו ללמוד מלה חדשה, **אבל התורה חשובה יותר מכולם, ואם למדת תורה אתה יכול לבלוע את כל המדעים.** אצלנו בבית לא היו ספרי מדע בכלל, ואפילו חוברת של חשבון לא היה לי בבית, **איך למדתי חשבון? קצת מהתוספות במסכת סוכה** (דף ח' ע"א), **וקצת מהגמרא בעירובין, וקצת מתוספות יום טוב** (כלאים פ"ה מ"ה) שמביא כלל פיתגורס, וקצת מכל מיני ספרים כי בשעה שבא אלי ספר שמכיל את הכל, תוך כמה זמן אני לומד אותו. ואני יכול ללמד בשנה וחצי-שנתיים מקסימום מה שלומדים בספרי חשבון שמונה שנים בשמונה כיתות לימוד, כי הם חוזרים הרבה "לרענן זכרונו", אבל הכל דברים בטלים ומבוטלים, תלמד גמרא ותבלע אותה. **רבנו חיים ויטאל ע"ה** (בהקדמה לשער הכוונות) כותב שהמעין החריף יכול לכלול כל ספרי הקבלה שנכתבו עד ימינו בארבעה חמשה ימים. והיו תלמידים מבוגרים ממני שאומרים לי: בוא נראה אותך פותר את הבעיה החשבונית הזאת, אין מי שיפתור אותה. ואני חושב ועושה לה כלל עד שמוצא את הפתרון. ויש לי כל מיני כללים בזה, "כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על הכלל כולו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא..." אבל הכל לעומת התורה דברים בטלים ומבוטלים.

"טראכט גוט וועט זיין גוט"

זי. לעומת זה אדם שאומר מלה לא טובה, ה' ירחם²⁸. לכן להזהר תמיד שלא לומר דברים רעים על ישראל. ואם אמרת בטעות תגיד בר מינן או חס וחלילה לא יקרה לך כלום. האדמו"ר מליובאוויטש היה נזהר מאד בדבר הזה, ומעולם לא אמר על יהודי "שם רשעים ירקב" (ורק על שני גוים היה אומר "ימח שמו", היטלר וערפאת ימח שמו ויאבד זכרם, אבל על אחרים לא אמר כלום). אשרי אדם שירגיל את עצמו לפחות ביומיים האלה או אפילו בעשרה ימים האלה, לומר רק דברים טובים. האדמו"ר מליובאוויטש אמר פתגם כזה: "טראכט גוט וועט זיין גוט", מה הפירוש? "טראכט גוט" **תחשוב טוב** ("גוט" זה טוב, כמו גוט שאב'ס), "וועט זיין גוט" **ויהיה טוב**. "תחשוב טוב ויהיה טוב".

בעז"ה תהיה לכם **ועם ישראל שנה טובה ומבורכת**, ישישו וישמחו, ויהיו לנו דברים הרבה יותר טובים מהשנה הזאת. **הרב גנוט שליט"א** אמר לי: תשע"ט ראשי תיבות "שמועה טובה תדשן עצם" (משלי ט"ו ל'), שיהיו שמועות טובות ובשורות טובות, וגאולה במהרה בימינו אמן ואמן.

שלישי הגיע מטוס והביא את התרופה הזאת, ואמר לו החזון איש: **אתה רואה שאם אתה בוטח בה' יהיה לך טוב**.

28. יעקב אבינו אמר "עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה" (בראשית ל"א ל"ב), ורחל מתה בדרך. אע"פ שלכאורה הוא אמר רק "אשר תמצא את אלהיך" ולכן הרי לא מצא את זה, אבל מלה כזאת יש לה משמעות שמי שגנבה את התרפים תיעש על זה. **שמואל הנביא** נתן מוסר לעם ישראל, ואמר להם: אני עשיתי לכם והיית איתכם, "ואני התהלכתי לפניכם מנוערי עד היום הזה" (שמואל י"ב ב'). זו הפטרה של פרשת קרח, ולא אומרים את הפסוקים האחרונים, אבל בפסוק האחרון של הפרק אמר להם: ואם לא תשמעו בקול ה', "גם הם גם מלכם יספו" (שם פסוק כ"ה). ובכונה שיניתי את הלשון). וככה היה ששאל נפל במלחמה.

היו עושים ככה)²⁶, ויום אחד היה מסדר את השטרות שלו, ובניו (סבא והאחים שלו) היו על ידו, וראו שם שטרות על גבי שטרות. היה שטר של גוי אחד קשה כברזל, שהיה חייב לו הרבה כסף, ואמר בצחוק "השטר הזה יפרע לפני כולם", כלומר זה לא יפרע לעולם, "כפי תחרא יהיה לו לא יקרע" (שמות כ"ח ל"ב) והשטר לא יפרע... **פתאום דפק משהו בדלת, מי זה? אותו הגוי, ואמר לו: באתי לשלם את החוב**, אבל אני לא רוצה ללוות ממך יותר. אמר לו: העיקר שתשלם, "שלם ישלם" (שמות כ"א ל"ו). ושילם לו את הכל. אמר לבנים שלו: אתם רואים שאמרת מלה טובה ויצא ככה, אל תגיד "זה לא יפרע" אלא תגיד הפוך ואנשים מבינים את הכוונה בזה?²⁷

26. לפי הרמב"ם (פ"ה מהלכות מלוה ולוה ה"א) **זו מצוה עשה מן התורה, "לנכרי תשיך"** (דברים כ"ג כ"א). וככה כתוב בספרי (פרשת כי תצא פיסקא רס"ג): לנכרי תשיך זו מצוה. אבל **רבי יוסף חיים ע"ה** לא כתב על זה לשם יחוד, "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה הריני מלוה לגוי הזה ברבית לקיים מצות עשה דאורייתא". הרמב"ן (דברים שם) כותב שאין מצוה בזה, ומה שכתוב בספרי "זו מצוה" הכוונה שזה לאו הבא מכלל עשה עשה, כלומר "לנכרי תשיך" אבל לאחרי לא תשיך, ומי שמלוה ליהודי ברבית עובר גם על עשה, אבל אין מצוה להלוות לנכרי ברבית. פעם גוי אחד שאל את אבא ע"ה: תגיד לי, **למה בתורה שלכם כתוב שמוותר להלוות לגוי ברבית ואילו ליהודי אתם לא מלוים ברבית?** ענה לו: אם אנתנו רוצים ללוות מכם אנחנו משלמים רבית או לא? אמר לו: וכי אתה רוצה הלוואה בחנם? אמר לו אבא: **כמו שאנחנו משלמים לכם רבית ככה גם אתם תשלמו לנו רבית, רק בין היהודים זה "הסכם הדדי"**, אני לא משלם לו רבית והוא לא משלם לי רבית, וכי אתה רוצה שאלווה לך בלי רבית ותלך לי ברבית!?

27. בזמן מלחמת העולם השנייה אדם אחד בא לחזון איש ע"ה, ואמר לו שהוא נמצא בצרה צרורה, כי יש לו מחלה קשה מאד אבל התרופה נמצאת באמריקה, איפה ימצא את התרופה הזאת? זה היה בשבת, ואמר לו: אם לא יביאו לי את התרופה עד יום רביעי, נגמר ואין מה לעשות יותר. אמר לו החזון איש: **אתה יודע מה הקב"ה עשה בארבעה ימים? ברא שמים וארץ ומים "יקוו המים" והכוכבים והכל, אז מה אתה מפחד? ביום**

שיעורו של מרן הראש"ל ורבה של ירושלים רבנו שלמה משה עמאר שליט"א

ומי ימות... מי במים ומי באש... מי ינוח ומי ינוע" (תפלת "ונתנה תוקף"), **"ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב איזו לשלום"** (מוסף של ר"ה). **וכי אדם יכול להיות שקט ולומר "אני בסדר"?** אבל היות וה' הודיע לנו את זה, **ונתן לנו את כל הכלים שנוכל לערוך מיתוק**, והרי זה כמו חבלן שמנטרל את המוקש, ככה הקב"ה לימד אותנו איך לנטרל את המוקש הזה. **וכי לא נעשה יום טוב על זה?**

"שובו אלי ושובה אליכם"

כ. כתוב **"שובה ישראל עד ה' אלקיך"** (הושע י"ד ב'), לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף ולא ע"י שליח, אלא עד ה' אלקיך. וזה כנראה מה שהתכוונו חז"ל שאמרו **"גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד"** (יומא פ"ו ע"א), ולכאורה גם התפלות מגיעות עד כסא הכבוד ומה החידוש בזה? אלא כאן לא צריך שום מעביר לכסא הכבוד, ואין מי שיכול לחסום את זה, כי הקב"ה ברא את זה לפני בריאת העולם (פסחים נ"ד ע"א), ואמר **"שובו אלי ואשובה אליכם"** (מלאכי ג' ז'), הוא ישתבח שמו מתחנן אלינו תשובו אלי ואני אשוב אליכם. חז"ל הסבירו שזה כעין ויכוח בין הקב"ה וכנסת ישראל, שהקב"ה אומר "שובו אלי" וכנסת ישראל אומרת **"השיבנו ה' אליך ונשובה"** (איכה ה' כ"א), והויכוח מי יתחיל לשוב ראשון. איך יתכן שאנחנו יכולים להתחצף ככה? אלא הכוונה שאנחנו אומרים לה: אתה יודע חלישותנו ומיעוט ערכנו, לכן קודם כל "השיבנו ה' אליך", תתחיל אתה הראשון, ואנחנו נבוא אחריך, "משכני אחריך נרוצה" (שיר השירים א' ד'). אבל ה' לא רוצה את זה, ואומר "שובו אלי ואשובה אליכם", אתם תתחילו הראשונים. איך נוכל להתחיל בתשובה? חז"ל אמרו שיש דרך לזה, שאם קשה לכם לשוב בפעם אחת לגמרי, **"פתחו לי פתח כחודו של מחט"**, שזה פתח קטן, **"ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם"**, ה' כבר מרחיב אותו ואין בעיה בזה?²⁹

29. למה אמרו "כחודו של מחט"? בפשוטו הכוונה שהפתח שלה קטן מאד. אבל הוספתי עוד דקדוק בזה, כי אם עושים פתח בגודל או בעץ הוא לא נראה ולא ניכר בכלל, שלא נדבר על פתח במים או בחול, אבל מחט היא ממתכת, ואם עושים נקב קטן במתכת הוא לא נע ולא זע, וזו הכוונה "פתחו לי פתח כחודו של מחט", שיהיה פתח קטן אבל בעקביות ובהתמדה, לא "אחת למעלה ושבע למטה". לפעמים אדם מחליט לתקן את עצמו בענין

ברשות מורי ורבותי, כל התלמידי חכמים והרבנים, ובראשו עטרת תפארת ישראל מרן ראש הישיבה, ה' איריך ימינו בטוב ושנותיו בנעימים, בבריאות איתנה ונהורא מעליא, עם כל בני ביתו והסובבים הודו ה' עליהם יחי.

איך יתכן יום דין מצד אחד ומצד שני יום טוב?

יח. אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם, ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם, **כל איש ישראל** (דברים כ"ט ט'). בזהוה הקדוש כתוב שהפסוק הזה מדבר על יום הדין, "מי לא נפקד כהיום הזה", כולנו נפקדים ונצבים ביום הזה. הקושיא המפורסמת שעולה מאלוה: איך יתכן שהתורה מצוה אותנו שמצד אחד הוא יום הדין מורא ופחד, "מי לא יירא מיום דין הנורא", ומצד שני הוא יום טוב וצריך לאכול בשר ולשתות יין ולהיות בשמחה? הרי אלו שני דברים שקשה לתאם ביניהם.

יום דין עטוף בחסד מבית ומחוץ

יט. אלא חשבתי לומר בזה, שהרי כל העולם נידון ביום ראש השנה, רק שאין להם שום ידיעה מזה, כי אצלם היום הזה כמו כל יום אחר בלוח שלהם, אבל באהבת ה' אותנו, "אהבתי אתכם אמר ה'" (מלאכי א' ב'), הוא אומר לנו: **בני אהובי, ביום א' בתשרי** "יום תרועה יהיה לכם" (במדבר כ"ט א'), **תדעו שזה יום הדין ואני דן אתכם, לכן תתכוננו ואל תבואו בידים ריקניות**, "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'" (הושע י"ד ג'). אבל הוא לא רק אומר לנו את זה, אלא נותן לנו מתנה יקרה, וזו התשובה, שקרובה מאד אלינו, "לא בשמים היא" (דברים ל' י"ב) "ולא מעבר לים" (שם פסוק י"ג), אלא "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו" (שם פסוק י"ד), ואנחנו יכולים לשוב בכל עת ובכל רגע, לא צריך כלים מיוחדים ולא מקום מסויים, אלא תמיד "ושבת עד ה' אלקיך" (שם פסוק ב'). וזו אהבה מיוחדת שיש לו לעם ישראל ישתבח שמו ויתעלה כסא הדרו, כי הוא אוהב אותנו ומחכה רק שנפתח ונתחיל את התשובה, ועושה לנו יום דין ועוטף אותו בחסד מבית ומחוץ. לכן אמנם אצלנו זה יום פחד ויום הדין, ואנחנו יראים ונכנעים ומתחננים על נפשנו, "ותדבר לפני המלך ותפול לפני רגליו ותבך ותתחנן לו" (אסתר ח' ג'), כמו שאסתר ביקשה אז על החיים של עם ישראל, גם אנחנו מבקשים על החיים שלנו, "מי יחיה

יש לו פתחון פה לומר "כי בשרירות לבי אלך" רח"ל, זה רק אחד חכם בעיניו, שחושב שיעבור על הכל ויסתדר בכל מקרה, כי אין מי יאמר ויגיד לו מה לעשות בעולם.

"מגדולי החכמים בעיניהם"

כב. פעם אחת היה אחד חכם בעיניו, ולא סתם חכם בעיניו אלא מגדולי החכמים בעיניהם, שלא היה מחשיב לא רב ולא ראש ישיבה ולא דיין, כי כולם בעיניו כקליפת השום. יום אחד היה יושב בביתו ולקח ספר "בן סירא"³², והנה הוא רואה שם פתגם כזה "עבדקן סכסן" (סנהדרין ק' ע"ב), כלומר מי שזקנו קשה הוא טפש, והוא זקנו היה קשה כאילו עשוי מחוטי ברזל ל"א. אמר: אוי ואבוי, העולם יקראו ספר בן סירא ויאמרו שאני טפש, והרי אני חכם גדול, ואיך יתכן שבגלל הזקן הקשה אני טפש?! והיה מצטער על זה. עד שעלה בדעתו רעיון. ביקש מאשתו שתביא לו עפרון, וכתב בגליון הספר שם "לא דוקא", כלומר בן סירא חכם אבל כאן בוודאי טעה בזה. ככה נרגע מזה והלך לישון.

אותו שטן שהעלים את המספריים הכין לו גפרורים

כג. בלילה הוא עולה על יצועו, וחושב לעצמו: רגע, בספר שלי כתוב לאו דוקא אבל בספרים של כולם כתוב כרגיל, וכי אני יכול להסתובב בין כולם ולתקן את זה?! וא"כ כולם יראו את זה בספריהם ויאמרו עלי שאני טפש, ומה הרווחתי מזה?! הספר שלי לא מעלה ולא מוריד כלום. הוא לא היה יכול לסבול את החרפה הזאת, והתחיל לחשוב על זה עד שעלה לו רעיון חדש, לקחת מספרים ולעשות "קיצוץ בנטיעות" ופיותות בזקנו מכאן ומכאן. באופן שלא יידעו אם הוא עבדקן או זלדקן (מי שזקנו דק). קפץ ממטתו, ויבוא השטן והעלים לו את המספריים. חיפש וחיפש ולא מצא כלום. ניסה להעיר את אשתו, אבל היא מכירה אותו טוב ב"ה, ואמרה לו: תן לי לישון, תעזוב אותי עם השטיות שלך. אמר לעצמו: אני גאון ויודע למצוא רעיונות חדשים, אז צריך למצוא רעיון אחר לזה. חשב עד שמצא "רעיון גאוני" לקחת גפרור ולשרוף קצת כאן וקצת שם. אותו שטן שהעלים לו את המספריים הכין לו את הגפרורים. אבל הוא רק הניח את הגפרור, וזקנו היה כמו שדה קוצים בסוף הקיץ לא אליכם, "ונאכל גדיש או הקמה או השדה" (שמות כ"ב ה'), וכמעט יצאה נשמתו. התחיל לצעוק, והביאו אמבולנס ולקחו אותו לבית החולים, ושלושה ימים היה בלי הכרה, והיו נאבקים על החיים של המסכן הזה.

מחק "לאו דוקא" וכתב "בדוק ומנוסה"

כד. אחרי שלושה ימים, התחיל קצת לחזור לעצמו לאט לאט. ושאל את הסובבים אותו איפה הוא נמצא, ואמרו לו בבית החולים. התחיל לשחזר את הכל, ואמר: אני טפש שבטפשים, מה עשיתי לעצמי?! באמת בן סירא צודק... קרא לאשתו וביקש ממנה את הספר בן סירא, ואמרה לו: אתה לא מפחד עוד פעם להתחיל איתו?! אמר לה: אני רוצה לתקן מה שעיוותתי. הביאה לו את הספר, ומחק את המלים "לאו דוקא" שכתב שם, וכתב "בדוק ומנוסה"... אבל עד שהגיע לזה עברו עליו שבעה מדורי גיהנם, ועוד מה שיעבור המסכן הזה. זה נקרא "חכם בעיניו", שצריך לחכות עד שיקבל את כל המכות, ואח"כ נזכר שעושה טעות בחיים. אבל "החכם עיניו בראשו" (קהלת ב' י"ד), שחושב מראש ובדוק הכל.

כגודל החוצפה גודל העונש

כה. לכן אדם כזה ששומע את דברי האלה הזאת, ובמקום להישבר לבו כלום, אבל אל תדאג אני אחזור אליך בעברית, לא הפסדת כלום... ראיתי שיש לו קול רתוח מסכן, והבאתי לו לדבר שוב הכל. אחרי שעשינו "שנים מקרא" (בלי תרגום) והוא דיבר הרבה זמן, אמר לי: אני אגיד לך עוד דבר אחד, אומרים שכאשר יבוא המשיח הוא ירפא את כל החולים, אמרתי לו: כן בעז"ה, והוא ממשיך: אבל תדע לך, שיש חולי אחד שגם המשיח לא יכול לרפאות אותו. אמרתי לו: ח"ו, לא תאמר דבר כזה, לא מתאים לך לדבר ככה. התחיל לצעוק עלי: אני אומר לך, יש חולי אחד שהמשיח לא יכול לרפאות אותו. אמרתי לו: ח"ו, אבל איזה חולי אתה מתכוין? אמר לי: זה "חכם בעיניו", מי שחושב עצמו חכם אז המשיח יבוא לרפאות אותו והוא יאמר לו "מה אתה יודע? אני יודע יותר טוב ממך", וא"כ גם המשיח לא יעזור לו בזה. אמרתי לו: יהיה כדאי כל זה כדי לשמוע את המשפט הזה. הוא הבהיר לנו מה הפירוש "תקוה לכסיל ממנו".

32. "בן סירא" הוא בנו של ירמיה הנביא ע"ה (עיין בחוברת אור תורה אייר תשמ"ג סימן פ"ז בהערה), ועשה ספר משלים כעין משלי שלמה. אמנם ספרו לא נכנס בעשרים וארבעה ספרים של התנ"ך, אבל כמה פעמים הגמרא מביאה ממנו פתגמים יפים ונפלאים.

חכם בעיניו לא יעזור לו כלום

כא. הפסוק אומר "פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה" (דברים כ"ט י"ז), שורש רע שהוא מפרה ומצמיח דברים מרים שיכולים לחתוך מעיו של אדם (עיין פרש"י שם), מה הדבר הרע הזה? "והיה בשמעו את דברי האלה הזאת, והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך, למען ספות הרוה את הצמאה" (שם פסוק י"ח), מה זה "דברי האלה הזאת"? הם מאה קללות חסר שתיים שכתובים בפרשת כי תבוא. אבל איך יתכן דבר כזה? וכי התורה מדברת על משוגע?! "אטו בשופטני עסקינן", הוא שומע את כל הקללות האלה רח"ל ואומר "שלום יהיה לי", איך אפשר להעלות על הדעת דבר כזה?!³⁰ אלא חשבתי שהכוונה לאדם שלא נכנע לדברי תורה ולחכמים, וזה אדם חכם בעיניו, ושלמה המלך ע"ה אמר "ראית איש חכם בעיניו, תקוה לכסיל ממנו" (משלי כ"ו י"ב), כי אפילו הכסיל והטפש הגדול יש לו תקוה, אולי יכנס משהו בלבו וסוף סוף יבין מעט, "ושב ורפא לו" (ישעיה ו' י'). אבל אדם חכם בעיניו לא יעזור לו כלום!³¹ לכן אני חושב שאדם ששומע את דברי האלה הזאת, ועוד

מסויים, אבל אחרי יום-יומיים שמתעורר בזה, עוזב הכל. לכן צריך שיהיה דבר קטן אבל בהתמדה, ובוה"ה רואה שאנחנו רציניים ונכנעים, והוא פותח לנו פתח כפתחו של אולם.

30. הכתב סופר (עיין דרוש לשבת שובה עמוד ל"ח) הסביר שהכוונה לאדם שאומר: אני אוהב אנשים ויש לי לב טוב לא יקרה לי כלום, זה מה שכתוב "והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי". כל הזמן חשבתי שרק בדורנו התחילו לומר "העיקר הלב", אבל זה היה כבר בימי הכתב סופר ע"ה.

31. נזכרתי במעשה שהיה לי ואספר לכם אותו. לפני שנים רבות הייתי לומד אצל מורי ורבי הגאון הגדול רבי יעקב ניסן רוזנטל זצוק"ל בחיפה, וביום ששי הייתי בא להתפלל בבית הכנסת המרכזי, ונשאר ללמוד שם עד שיפתחו את המקוה, כי הייתי גר רחוק משם. יום ששי אחד אני יושב ולומד, והנה נכנס אדם שלא היה שלם בדעתו ל"א, התיישב בשלחן אחד והתחיל לדבר עם האנשים שם, ומיד כולם נשמטו וברחו מבית הכנסת, עבר לשלחן השני וג"כ כולם ברחו ממנו. בסוף הגיע לשלחן שלי, וכאב לי לעזוב אותו מסכן, אז החלטתי לתת לו שידבר מה שירצה. הוא התחיל לדבר איתי באידיש ב"ה, ואני לא מבין כלום מזה, אמרתי: תהלות לה, "זה נהנה וזה אינו חסר"... מידי פעם הייתי מנענע לו בראשי כדי שירגיש שאני מבין אותו. אחרי ארבעים וחמש-חמשים דקות הוא התחיל לשאול אותי שאלות, אז אמרתי לו: אדוני, אני לא יודע אידיש. אמר לי: אם ככה לא הבנת

פדיון כפרות

ניתן להעביר את פדיון כפרות למוסדותינו הקדושים ולהיות שותפים בהפצת התורה לאלפים. התורמים יתברכו בערב יום כיפור. למסירת שמות ותרומות חייג עכשיו:

08-6727523

או במייל: rahamim012@12.net
או דרך האתר: yhr.org.il

מתרץ תירוצים, והם מובילים אותו לבאר שחת כי הוא לא יצליח בזה. אבל "מודה ועוזב ירוחם" (שם), אם הוא עושה וידוי ומודה על זה, הקב"ה מרחם עליו והוא יצליח בזה. צריך הודאה וידוי עם חרטה אמיתית³³.

גבולות התורה והקדושה מתרחבים ב"ה

כח. אבל יש לנו במה לבוא ליום הדין בעז"ה יתברך, ואני יודע שיש התקדמות נפלאה אצל בני הישיבות ובעלי הבתים בן פורת יוסף, כי התורה הולכת ומתגדלת, גבולות התורה מתרחבים, והקדושה מתפשטת ב"ה, "ורבים מעמי הארץ מתייחדים" (אסתר ח' י"ז), ואפילו אלה שעובדים קשה קובעים זמן ללמוד תורה, אם דף יומי או הלכה יומית או מוסר או פרשת השבוע ושיעורי תורה לרוב, בן פורת יוסף. **הקב"ה שמח בנו רק שהוא רוצה שנשלים את זה, וניתן עוד מאמץ ועוד עמל ויגיעה של תורה. ובעינינו נראה עין בעין בשבוע ה' שבות עמו, בביאת מלך המשיח, ויבנה מקדשנו במקומו, כלשון הרמב"ם בסוף הלכות מלכים (פ"א ה"ד), שלא ישתנה דבר מזה. אנחנו רואים שהדברים הולכים לטובה, ושלב אחר שלב הקב"ה מקדם אותנו, "כי קרוב אליך הדבר מאד" (דברים ל"ד).**

אנחנו מברכים את מרן בראשנו שיכתב לחיים טובים ולשלום, ותכתבו ותחתמו כולכם בספר החיים והשלום, תבורכו ותצליחו³⁴.

33. פעם לפני הרבה שנים (בשנת התשל"ד) הייתי במושב מגדים, ובאתי לקיבוץ מסויים שם, ואחד שאל אותי: **למה אתם מקים על הלב בוידי? תגידו בצורה יפה "אשמנו בגדנו".** זו היתה השנה של מלחמת כיפור, אז אמרתי לו: אתה יודע שאם יש כשלוך כולם בורחים, כי אנשים לא אוהבים לקחת אחריות, וא"כ איך אדם יאמר "אשמנו" ויאשים את עצמו שהוא גנב וגזלן? אבל התורה אמרה לנו להודות על החטאים, וצריכים להיות אמיתיים. לכן חז"ל רצו להמשיח לאדם שירגיש שהוא מדבר על עצמו, ומכה על לבו שלו ואומר "אשמנו בגדנו", לא לפלוני ולא לאלמוני אלא לעצמי בלבד, "אבל אשמים אנחנו" (בראשית מ"ב כ"א), אני עשיתי את זה.

34. אני מבקש אלך מחילות מהרב, כי היתה טעות בין המתכננים של הערב הזה, ואני חייב להיות גם בנתניה. לכן אני אשמע את השיעור דרך הרדיו בעז"ה.

העלון הבא יופיע בעז"ה בחג הסוכות הבעל"ט

בקברו הוא אומר "שלום יהיה לי" רח"ל, התורה אומרת עליו דברים שאין בשום מקום אחר: "לא יאבה ה' סלוח לו" (דברים כ"ט י"ט), לא כתוב לא יסלח לו אלא לא ירצה לסלוח לו, כי על חוצפה וטפשות כזאת מקבל "ורבצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה, ומחה ה' את שמו מתחת השמים" (שם). דברים נוראים וקשים, יותר ממה שכתוב בקללות, למה? כי הוא אומר שיכול לעשות מה שירצה, ולא יקרה לו כלום. **ולא בכדי תיקנו לנו פרשת כי תבוא לפני ראש השנה (מגילה ל"א ע"ב), אלא כדי שנבין מה חומרתם של העבירות, ועל מה אנחנו נידונים בראש השנה.**

עצם ההכנעה ממתקת את הדינים

כו. לפעמים אדם אומר: וכי זה יום הדין הראשון שלי?! כבר הרבה פעמים עשיתי ראש השנה, והנה ב"ה כולכם חיים היום, מי שכן עשרים כבר עברו עליו עשרים ראש השנה, ומי שכן ששים כבר ששים פעמים, ואני כבר "מלומד בנסים" ... אבל מי שחושב ככה מכניס עצמו בסכנה רח"ל, כי רק מי שמפחד מיום הדין זה מביא לו הכנעה ושבירה, "לב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה" (תהלים נ"א י"ט), אם הלב שלו נשבר אז אפילו מדת הדין - "אלקים" לא בוזח ודוחה אותו, כי עצם ההכנעה ממתקת את הדינים. **וזה גם ענין השופר בראש השנה, שיש בו גזירת הכתוב וסודות נפלאים, ואעפ"כ הרמב"ם (פ"ג מהלכות תשובה ה"ד) כותב "רמז יש בו", שהוא מעורר ומכניע את לבו של האדם. באותו רגע יש הילה מיוחדת מאת ה', ואפילו מי שלבו קשה כאבן הוא מתרכך ומשתפך, "שפכי כמים לבך נוכח פני ה'" (איכה ב' י"ט), כי הדמעות הבכיות והחרטות באים מאליהם, "פלגי מים ירדו עיני" (תהלים קי"ט קל"ו).**

המושכל הראשון להודות על הפשעים

כז. הרמב"ם ע"ה סידר את ההלכות בזה, וקבע שלושה שלבים של התשובה. **המושכל הראשון שאדם יודה על מה שעשה** (פ"א מהלכות תשובה ה"א). כתוב "מכסה פשעיו לא יצליח" (משלי כ"ח י"ג), מה הכוונה מכסה פשעיו? שמכסה בשמיכה על הפשעים?! אלא הכוונה שעל כל דבר

תשובה לפרשת נצבים

אסור בשבת להניח אפילו בכלי שני, שקית עם חלב או כל משקה אחר, באופן שיגיע לחום שהיד סולדת בו, מחמת איסור מבשל.
והטעם מפני שמה שכלי שני אינו מבשל, הוא מחמת המציאות שבד"כ אינו מגיע לדי בישול, משא"כ באופן זה שברור שיבשל (שאופן בישול המשקה הוא חום שהי"ס"ב) אסור. וכן פסק הגאון הרב משה לוי זצ"ל (הביא דבריו ראש המוסדות הרב חננאל כהן שליט"א בספר קנה לך חבר סימן ע"ז).

הזוכה משבוע שעבר:
דוד פרץ מאשדוד

עלמה:
למיאן הקטן הצטמק השבט
ודודגו שלא כך דאגה או הניחה כפיא על
אקב חקב הכוס, וקאה אהעזג על האקבה
מיס מחיס מן החיחס, כדי אהכין חקב רוגת.
האק חוגר אה אהעזג?

תשובות יש לשלוח למייל: israel@afikim-water.co.il או לפקס: 02-5807576
בין הפותרים נכונה תוגרל מכונת קפה איכותית!

למחמורים:
מעקף ייחודי
ללא חשש
בורר

בדייקן מהדרין
בית אפרים חיפה

מיניבר נעם 1 המהודר לשבת - בלי שאלות!

נבדק ואושר לשימוש ע"י בד"ץ מהדרין
כ-40 כוסות מים רותחים | בטיחותי במיוחד לילדים

"מיחמי השבת הם הגורמים העיקריים לכוויות קשות אצל ילדים"
דוברות איחוד הצלה | המודיע |

מיניבר נעם 1 מומלץ בתכנית 'בית בטוח'
איחוד הצלה
BRITAN HATZALAN

מחיר מומלץ ל"ג
מחיר מומלץ ל"ג

מחיר מומלץ ל"ג

8510*

אפיקים
מחנות סינון מים

זורם ברגע אחד

אולם תצוגה חדש! גבעת שאול 40 ירושלים

ילדי גאלה

לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה
בית נאמן לילדים מתוך שיעורו של מרן ראש הישיבה שליט"א

גליון 85

מה בתמונה?

תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן
079-9270505 23 שלוחה
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס
(נא לציין שם וטלפון)

לחצו תספור

מכבסה של הנשמה

פְּשָׁאָתָה קוֹרָא בְּלִיל יוֹם כְּפוּר

אֵת פֵּיט "לֵךְ אֵלַי תְּשׁוּקָתִי", זֶה מִכְּבֵּסָה

שֶׁל הַנְּשָׁמָה, כִּי הוּא מְקַלֵּף לָךְ קְלָפָה אַחֵר קְלָפָה,

וְכַשְׂאֲתָה מְגִיעַ לְמַלִּים "וּבְחַלְתִּי בְּתוֹרְתְךָ וּבְחַרְתִּי בְּתוֹרָתִי",
וְכַן "וְאֲשַׁמְתִּי וְאֲרַבְתִּי" וְכוּ', אֲתָה לֹא יְכוּל לְקַרֵּא אֶת זֶה בְּשׁוּיּוֹן נְפֶשׁ.
לְפָנַי חֲמִשִּׁים שָׁנָה (בְּשָׁנָה הַשְּׂנַיָּה אַחֵרֵי הַחֲתָנָה) הֵייתִי בְּגִ'רְבָּא בְּיוֹם כְּפוּר,
וְהַתְּפִלָּתִי שֶׁם בְּרַבְעֵי הַקָּטָן (הַאָּרֶץ גְּי'רָה) בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַכִּי עֵתִיק
בְּעוֹלָם "אֶלְגֵּרִיבָה" (כִּכְהָ קוֹרְאִים אוֹתוֹ: אֶלְגֵּרִיבָה-הַבּוֹדְדָה, וְיֵשׁ סִפָּה לְדַבֵּר
הָהָא. יֵשׁ בּוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת הַפְּנִימִי וְיֵשׁ בֵּית הַכְּנֶסֶת מִסְבִּיב. וְעַד הַיּוֹם הָהָא הוּא
קַיָּם, וּפְעַם הַגְּרָמָנִים הַרְשָׁעִים רָצוּ לְפַגֵּעַ בּוֹ - וְהֵם נִכְשָׁעוּ, כִּי זֶה שְׁמוֹר מִימוֹת
עוֹלָם. וְאוֹמְרִים שֶׁהוּא נוֹסֵד אַחֲרַי חֲרָבוֹ בֵּית רֵאשׁוֹן, וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַחֲרַי חֲרָבוֹ בֵּית
שֵׁנִי, אֲבָל הוּא עֵתִיק מֵאֵד, וְהִיָּה שֶׁם חֲרָב שֶׁל הַקְּהֵלָה הַקְּטָנָה בְּגִ'רְבָּא
רַבִּי עֲמוּס הַכְּהֵן זַ"ל, וְהוּא הִיָּה חָזָן וְקוֹרָא פֵּיט "לֵךְ אֵלַי תְּשׁוּקָתִי",
וְהִיָּה לוֹ מִטְּפַחַת בִּידוֹ, וְהוּא קוֹרָא וּבּוֹכָה קוֹרָא וּבּוֹכָה, וְהַמְטַפַּחַת
הִיָּתָה מִתְּמַלְמֵלֵת דְּמַעוֹת. כִּי כָּל מְלָה שֶׁם מִיְחַדֵּת. וְיִמָּה עוֹשָׂה הַיּוֹם
יֵצֵר הַרְעָה? אוֹמֵר לְאֲנָשִׁים: "תִּקְרְאוּ אֶת זֶה מִהַר מִהַר", אֲבָל אִיזָה טַעַם
יֵשׁ בָּזֶה?! לָכֵן תִּקְרָא לָאֵס: "לֵךְ אֵלַי תְּשׁוּקָתִי, בְּךָ חֲשִׁקִי וְאַהֲבָתִי. לֵךְ
לְבִי וְכַלּוֹתִי, לֵךְ רוּחִי וְנִשְׁמָתִי. לֵךְ יְדִי לֵךְ רַגְלִי, וּמִמָּךְ הִיא תְּכַוְנָתִי".
(גליון 32 אות ו' והערה 7, וגליון 128 הערה 15).

רבי יחזקאל אברמסקי היה חכם גדול, וחבר ספר חזון יחזקאל על
התוספתא. פעם הרשעים ברוסיה לקחו אותו לסיביר שגה מקום
קר מאוד (30 מעלות מתחת לאפס) בלי סנדל. אז אמר: רבוננו של עולם,
כתוב בגמרא (כתובות דף ל' עמוד א') "הכל בידי שמיים חוץ מצנינים
פחים" - כלומר אם אדם נחלה מהקר זה בידי אדם ולא בידי שמיים
- אבל כעת אין לי סנדל ואין לי מה לעשות, אז עכשו הצנינים יפחים
זה עליך. וכך היה, הוא ישב שם כמה חודשים (אולי תשעה חודשים)
והחזיק מעמד בלי להרגיש קר בכלל. אחרי ששתרר משם בדרך נס
(כמה אנשים השתדלו בשבילו), כבר למחרת הרגיש הצטננות. כי כל
זמן שגה היה בידי הקדוש ברוך הוא, זה בסדר. (גליון 82 הערה 23).

בשופר, כי יש פאלה שתוקעים מהר אבל בזה
גורמים שאנשים יאכלו לפני הזמן, ועשירים
דקות זה מינימום (כי זה שיעור "שלשת רבעי מיל"
[אחרי השקיעה, שהוא צאת הכוכבים] לדעת הרמב"ם
שגה שמונה עשרה דקות, אז נעגל את זה לעשרים).
אבל פאן בארץ ישראל הרב טיקוואניסקי בְּדַק
מְתִי נִרְאִים שֶׁלְשָׁה כּוֹכָבִים שְׁכָל אֶחָד יְכוּל
לְרֵאוֹת אוֹתָם, וְרָאָה שְׂגָה אַחֲרֵי שְׁלוֹשִׁים וְשִׁבְעֵי
דְּקוּת, וְלָכֵן בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מְחַכִּים שְׁלוֹשִׁים וְשִׁבְעֵי
דְּקוּת בְּעֶרְבּוֹ. וְלֹא מִלְבּוֹ הַמְצִיא אֶת זֶה, אֲלֵא זֶה
כְּתוּב בְּבִרְכַי יוֹסֵף (סִימּוֹן רַס"א אוֹת א') בְּשֶׁם בַּעַל
שׁו"ת גַּנֵּת יוֹרְדִים (בְּכַתְּבֵי ד', וְהַתְּשׁוּבָה הִיאַת נִדְפָּסָה
בְּשׁו"ת מִהַר"י פְּרַאגִי סִימּוֹן נ"א) שֶׁרַב יִשְׂרָאֵל נוֹהֲגִים
שְׁשִׁנִּים - שֶׁלְשָׁה מִיָּלִים אַחֲרֵי הַשְּׁקִיעָה מְדַלְקִים
אֶת הַנֵּר, וְכַמּוֹה זֶה שְׁנֵי מִיָּלִים? שְׁלוֹשִׁים וְשִׁשׁ
דְּקוּת (לְפִי מְרֹן שְׁהַמִּיל זֶה שְׁמוֹנֶה עָשְׂרֵה דְּקוּת),
וְאֵם כֵּן זֶה הַחֲשֻׁבוֹן, (בְּשָׁנָה שְׁעָבְרָה (גליון 82)
אָמַר מְרֹן שְׁלִיט"א שְׁאִפְשֵׁר לְתַקְעַ פְּחָצִי שְׂעָה
אַחֲרֵי הַשְּׁקִיעָה). וְלֹא כְּדֹאֵי הַחֲמִימִי וְלַחֲכוֹת עַם
הַתְּקִיעָה עַד זְמַן רַבְנּוֹ תַּם, לָמָּה? כִּי יֵשׁ פְּאֵלָה
עֵיפִים וְחַלְשִׁים, וְכֵן יֵשׁ חוֹלֵי סַכְרָת, שְׂאֵם יוֹרֵד
לְהֵם הַסְּפָר, זֶה סַכְנָה. וְרַק אַחֲרֵי שְׁגוּמְרִים עֲרַבִּית
אִפְשֵׁר לְהַגִּיד: "מִי שְׁכּוֹל שִׁתְּכַּה עַד רַבְנּוֹ תַּם
וְתַבֵּא עֲלָיו הַבְּרָכָה". (גליון 32 אות ל"ו, וגליון 82
אותיות כ"ג וכ"ד).

הלכה נאמנה

א. בליל יום הכפורים יש לנו פיוט נפלא מאד, "לך אלי תשוקתי" [ראה במדור "למען תספור"]. הפיוט הזה יש בו גם ודי שאומרים: "ואשמתי וארבתי וכו'". ובגלל המנגינה אומרים את זה מלרע, וממילא הופכים את המשמעות, כי בעברית יש משמעות למלעיל ומלרע, ואם אתה מחליף ביניהם אתה משנה את המשמעות, וכן אם תאמר "ואשמתי וארבתי ובגדתי ובזית" מלרע פרושו אני אמשיך לאשם ולארב ולאבד ולבזות וכו', ולכן צריך לומר "ואשמתי וארבתי מלעיל". וצריך לכונן את המנגינה שלא תחליף את המשמעות. (גליון 32 אות ח', וגליון 82 אותיות כ"א וכ"ב).

ב. במוצאי יום כפור תוקעים בשופר. והתוספות (במסכת שבת דף ק"ד ע"ב דיבור המתחיל ואמאי) אומרים שגה בשביל להודיע לאמהות להאכיל את בניהם, כי לפעמים הילדים היו עיפים והכלבו הבייתה לפני גמר התפילה, והם לא יודעים מתי לאכל, ולכן קשה שומעות את השופר אז הן יודעות שאפשר להתחיל לאכל, וככה היה מאז ומתמיד. ולכן אבא זצ"ל פחזו לארץ היה אומר לחכות עשירים דקות אחרי השקיעה וזו לתקע

חידה

(תשובה לחידה נמצאת בעלון הפוכה)

שלום המורכב משלוש ונאמר באחת.

פתרון החידות מהגליון הקודם:

פתרון החידה:

גדול בהמה דקה בארץ ישראל היה אסיר, ואחר כך הפך
כי רב השדות היו בידי גוים, ולגבי הדיון בגימטריה יש מחלוקת
הזוכה: שמואל עזרן - בני ברק

פתרון מי בתמונה:

מרן הראשון לציין המאן רבי אלהו בקשי דורון
ומרן ראש הישיבה שליט"א.
הזוכה: שילה סעדון - אופקים

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 | בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (נא לציין שם וטלפון) | נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

ד. רבי יצחק בן גיאת
היה אחד מגדולי הפוסקים והראשונים, וחיבר פיוטים רבים מאוד (ומובא הרבה בפור בשם "ר"ץ בן גיאת".
והמלה "גיאת" בערבית פרושה "מושג"י), והוא נפטר עוד לפני הרמב"ם (הוא נפטר בשנת ד' תתמ"ט, כמחמשים שנה לפני שהרמב"ם נולד), ונפטר אפילו לפני הר"ף (שנפטר בשנת ד' תתס"ג). (גליון 14 אות ל', וגליון 51 אות ז', וגליון 65 אות ט"ו והערה 14).

אומר את הפיוט הזה כל לילה בארבעים יום של הסליחות, ואפילו שכתוב שאומרים אותו רק בעשרת ימי תשובה. המלים שם כל קה יוצאות מלב טהור פצויע ובריאה, באמונה פשוטה וטבעית. "ועשה לטובה אות, וחן נפשות עצובות, למי ישע צמאות", צמאות למים של ישועה. הפקשה הזאת נתמלאת אחרי מאות שנים, והיום רואים את הישועות בעזרת ה', בלי שום ספק בעולם. (גליון 128 הערה 1).

ג. רבי סאסי הכהן הרב הראשי בג'רפא היה חכם גדול, ונפטר בשנת תרס"ה. בג'רפא היו אומרים: אם אתה רוצה ללמוד עיון תלמד בספרים של רבי סאסי כהן: זכות יצחק על מסכת גטין, פרק ה' על מסכת ברכות ומסכת שבת, וש"ת זרע דוד. (שם הערה 30).

א. יש משניות עתיקות מאד שלא רבי [רבי יהודה הנשיא - רבנו הקדוש] כתב אותם, אלא היו עוד לפניו. ראיה לדבר, בסוף מסכת פלים (פרק ל' משנה ד') כתוב: **אמר רבי יוסי, אשריך (מסכת) פלים שנכנסת בטמאה ויצאת בטמאה**, והרי רבי יוסי היה לפני רבי, כי הוא היה תלמידו של רבי עקיבא, ועד רבי יש שנים-שלשה דורות, אז אם כן מה זה "אשריך פלים"? אלא המוסכתות היו ערוכות כבר לפני כן, ורבנו הקדוש רק סדר אותם. פאן רבי מאיר אומר וכן רבי יהודה אומר וכדומה, אבל עקרי המשניות היו כתובים. (גליון 81 הערה 39).

ב. הפיוט למענה אלמי, כל כך מתוק. המחבר רבי דוד בן בקודה, ולא ידוע לי מתי חי. מרן הרב עובדיה זצ"ל היה

עורך: הרב ר' שמואל עזרן שליט"א